

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput IV. Prima causa, radixque primordialis Ethices lexioris, præsentia
rationis humanæ, antecedentis Oracula Scripturarum & Sanctorum, in qua
laxiorum opinionum Authores Ethicam suam fundaverunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

ffibus edita, sanctissimas etiam Instructiones ad Concionatores, Parochos, & Confessarios, pro recta salutarique administratione, tum Verbi Dei, tum Sacramentorum, maxime Sacramenti Pœnitentiæ, in cujus recta administratione velut summam rerum posuit, eo quod usu experimentoque comprobaverit, *Confessariorum incuria vel negligentia, sæpè accidere, ut dum multis indignis absolutionis beneficium impenditur, multi in isdem semper peccatis inhereant cum animarum suarum lamentabili ruina,* ut ait, Instruct. Confess. c. 12. dum etiam Confessarii nimis facile beneficium illud impertiuntur versantibus in occasionibus peccatorum, *maximam præbent causam, cur in omnibus fere opificiis, & exercitiis publicis, peccata gravissima inveniantur, & abusus intolerabiles, sine quibus multi hodie existimant, nec res etiam per se æquissimas rectè exerceri posse.* Ibid. c. 16. Edit. Duacens. 1616. Ideo tum in isdem Instructionibus, tum in Decretis antè dictis, præcipitarum absolutionum mala aperit, casusque quamplurimos declaravit, in quibus, usque ad secutum sinceræ emendationis effectum, absolutio, vel neganda sit vel differenda. Publicam etiam pœnitentiam, pro publicis delictis, ad Concilii Tridentini præscriptum restituit. Pro delictis verò occultis, *Confessarius* (ait ibidem c. 22.) *Canones pœnitentiales ad unquam sciat oportet; nam quamvis illi possint & debeant secundum prudentis & timorati Confessarii arbitrium mitigari, pro pœnitentis contritio, personarum qualitas, diversaque conditio, aliaque circumstantia ostendent; utilissimum tamen est semper ipsos Canones præ oculis habere, atque eos tanquam ad amissum respicere, quantum conveniens erit. Et quidem Confessarius, etsi pro modo antiquo Canonum pœnitentiam non habet sequi; tamen pœnitenti nonnumquam articulos in iis explicatos tractabit, ut ad majorem dolorem adducatur, pœnitentiamque in comparatione illius leviusculam, quam ipse dedit, alacrius exequatur.*

28 Nullus verò enarrare sufficit, quantum fructum in omnibus Christiani (etiam nostri) Orbis partibus peperit accurata lectio, praxisque Instructionum illarum. Ut enim verissimè Sylvius in Dedicatoria Editioni Duacensi præfixa, exemplar idæamque perfectissimam veri Pastoris exhibent, suntque velut speculum, in quo rugas, nevos, maculas, defectusque suos videre, & clarè cognoscere queant, qui Ecclesias regere, qui populos pascere, qui Sacramenta ministrare debent; immò & remedia simul parata in promptu habere, quibus quod deforme, pravum, distortumque fuerit, emendetur, cureturque. Ideo in Actis Generalis Conventus Cleri Gallicani, de die 1. Februarii 1657. habetur, quod rogatus est à Conventu D. Ciron, ut hunc librum edi curaret, quo tanti viri doctrina, tanto lumine sapientiæ splendens, omnes Galliarum Diœceses pervaderet, & grassantes ad Evangelicæ morum sapientiæ perniciem, novarum opinionum labes, opposito velut obice

coerceret. Ideo etiam Instructiones illas nuper, Romanis typis, cum epistolâ Pastoralis iis præfixâ (quæ earum praxis commendatur) imprimi fecit Eminentissimus D. Cardinalis Carpegna, jussu Sanctissimi D. N. Innocentii Papæ XII.

Est igitur animus sanctissimi hujus Cardinalis Instructiones hoc in opere sequi, uti deceat filium Supremo Ecclesiæ Patri obedientem, ipsiusque exemplo improperia & contradictiones plurimorum nihili facere, quo plurimum saluti prodesse possim. Si enim sub initium præsentis sæculi, quando laxiora opinamenta in tantum nondum processerant, doctissimus pariterque piissimus Cardinalis Bellarminus in epist. ad nepotem suum, Episcopum Theanensem, verè & sapienter dixit: " Si quis velit in tuto salutem suam collocare, is omninò debet certam veritatem inquirere, & non respicere quod multi hoc tempore dicant aut faciant. Et si rei certitudo non possit ad liquidum apparere, debet omninò tutiorem partem sequi, & nullâ ratione, nullius imperio, nullâ utilitate temporali propositâ, ad minus tutam partem declinare. Agitur enim de summa rei, cum de salute aeterna tractatur, & facillimum est conscientiam erroneam exemplo aliorum induere, & eo modo, conscientiam non remordente, ad eum locum descendere, ubi vermis non moritur, & ignis non extinguitur. Quid non dicendum? Quid non faciendum hoc tempore, ubi (teste Emin. D. Card. de Aguirre ubi sup. n. 22.) tot monstra opinionum adversum Moralem Christianam, & disciplinam ecclesiasticam ac canonicam eruperunt?

Landandus est maxime, inter Regulares clarissimus Ordo S. Dominici (pergit laudatissimus Aguirius) qui horiatu Alexandri VII. vexillum extulit adversum Moralem laxam per doctissimos Alumnos suos Joannem Martinez de Prado, Julium Mercorum, Vincentium Baronium, Vincentium Contensonum, Pichinardum, Gonetum, aliosque similes amplissimo fructu. Idem ferè dixerim de multis Religionibus, præsertim militantibus sub regula S. Augustini, Francisci, & Carmelitarum, &c. Cum iis itaque, cumque eodem Cardinale de Aguirre, sapientissimisque unâ & sanctissimis Hispaniarum Episcopis, Bernardo Hontiveros, Calaguitano; Joanne de Palafox, Oxoniensi; & Ludovico Crespio, Placentino (apud eundem Aguirium n. 30.) propositum est laxioribus Casuistarum opinionibus c. 2. recensitis Sanctorum Theologiam opponere, totque & tantarum laxitatum radicem ante omnia investigare, quo securim ad radicem valeamus applicare.

CAPUT IV.

Prima causa, radixque primordialis Ethices laxioris, præsentia rationis humane, antecedentis Oracula Scripturarum & Sanctorum, in qua laxiorum opinionum Authores Ethicam suam fundaverunt.

Ratio, qua de rebus divinis ac moribus differere possumus, S. Thomas 2. 2.

q. 2. a. 10. dividit in antecedentem & consequentem. *Ratio antecedens* oracula Scripturarum & Sanctorum, est quæ iis oraculis non regulatur, sive in illis non fundatur, nec formatur accommodaturque ad præscriptum, vel in obsequium firmamentumque eorum; sed illa potius ad præscriptum suum regulat, accommodat, torquet, explicat & inflectit, sicque illa sibi subjicit potius, quam illis subjiciatur, serviat, & ancilletur. Ratio consequens, est quæ in oraculis, seu dogmatibus illis fundatur, vel formatur, accommodaturque ad præscriptum, & in obsequium ac firmamentum eorum; nec perinde illa sibi, sed se illis subjicit & accommodat, in illorumque se captivat obsequium.

32 Quod itaque prima causa radixque primordialis laxioris Ethicæ, c. 2. descriptæ, sit illa quam assignavimus, probatur 1°. quia radix & fundamentum opinionum ibidem exhibiturum, non est Scriptura sacra, non Traditio, non doctrina Sanctorum (à quibus omninò alienæ declarantur ab Alexandro VII. nec verò opinionum istarum Authores eas fundant in Scriptura, Traditione, Canonibus, Patribus, utpotè in illis proferendis admodum parci) est igitur humana ratio non consequens oracula illa (aliàs eo ipso fundatæ essent in illis) est igitur humana ratio antecedens. Quod verò hæc sit prima seu primordialis radix earumdem, perspicuum est ex eo quod ex ea, tanquam primordiali radice, pullulent cæteræ radices, ut postea videbitur.

33 2°. Cæterarum aberrationum Theologicarum causa primordialis est, quia earum Authores ex nimia præfidentia visæ sibi rationis humanæ, prius ad eam recurrerunt, quam ad Scripturam, vel Traditionem, ideoque eas potius fundarunt in ratione sua purè humana, quam in Scriptura sacra, vel accepta à Majoribus & SS. PP. doctrina. Eadem est ergo causa primordialis Theologicarum aberrationum in materia morum. Probat antecedens Melchior Canus l. 7. de locis, c. 3. exemplo Origenis, Arii, Nestorii, Pauli Samosatani, Eutychetis, Dioscori, Wicleffi, Abaylardi & Lutheri, qui propter nimiam visæ sibi rationis præfidentiam, liberioresque usum, in tot errores hæresesque prolapsi sunt; quia videlicet prius ad se ipsos, visamque sibi rationem, quam ad Scripturam & Traditionem recurrentes, judicium suum, ratiocinationesque suas, acceptæ à Patribus doctrinæ prætulunt. Probari etiam potest exemplo Pelagianorum, quos alloquens Augustinus l. 4. op. imperf. contra Julian. n. 136. *Authoritatem* (inquit) *nullam in exitium rationis vos jactatis admittete; ut rationibus vestris, qua non rationes, sed deceptiones sunt, etiam divina deponatur potius, quam exponatur auctoritas.*

34 3°. Dogmata morum, ad conscientiam hominis christiani, ad æternamque salutem ipsius spectantia, definire ratione purè humanâ, sacram Scripturam Sanctorumque doctri-

nam antecedente, est humanis rationibus spiritualia subicere, eademque taliter definientes sequuntur phantasias seu phantasmata sua, eaque habent pro ratione ac veritate cognita; eo quod unque pro ratione & rationabili habeant, non quod pro tali in sacris eloquiis, vel à SS. Patribus traditur (utpotè quibus inconsultis de ratione & rationabili definiunt) sed quod secundum phantasiam suam ipsi ratio & rationabile videtur: atqui teste Augustino l. 6. de Musica c. 11. nulla est alia materies omnium falsarum opinionum, quam habere phantasias, seu phantasmata sua pro cognitis. Teste item Chrysostomo homil. 24. in Joan. nihil pejus est, quam humanis rationibus spiritualia subicere.

4°. Eadem dogmata morum ratione antecedenti (ut supra) definire, est ea definire inverso locorum Theologicorum, atque adeò inverso Theologicæ veritatis ordine. Sed ex inverso Theologicæ veritatis locorumque Theologicorum ordine, sequi nata est in intellectu multiplex confusio, & ex confusione intellectus multiplex error, ergo. Majorem rursus probat Melchior Canus l. 1. de locis, c. 2. *Quia tametsi in reliquis disciplinis omnibus primum locum ratio teneat, postremum auctoritas; at Theologia tamen una est, in qua non tantum rationis in disputando, quam auctoritatis momenta querenda sunt. Etenim locum ab auctoritate adeò sibi proprium vendicavit, ut rationes vel tanquam hospites & peregrinas excipiat, vel etiam in suum obsequium adsciscat, quasi longè repetitas. Quippe fide (id est articulis revelatis nobis per Scripturam vel Traditionem manifestatis) potissimum innititur, qua nisi ab auctoritate profisciscatur, non modò fides esse, sed ne intelligi quidem potest... principem itaque locum sicut apud fideles, ita apud Theologos auctoritas habet; ratio deinde velut pedissequa sequitur.*

Et hoc tradit etiam Angelicus Doctor l. p. 36 q. 1. a. 8. dicens quod *argumentari ex auctoritate est maxime proprium hujus doctrine... eo quod principia hujus doctrine per revelationem habeantur.* Utitur quidem sacra doctrina ratione humanâ & auctoritatibus Philosophorum... sed quasi extraneis argumentis in suum & fidei obsequium adsciscit. Ratione proinde humanâ utitur tanquam pedissequâ, & ministrâ, non ut præeunte & dominâ. Et hoc est quod idem S. Doctor expressius dicit ibidem a. 5. ubi allegans illud Prov. 9. *Sapientia... misit ancillas suas, &c.* Per Sapientiam intelligit Theologiam, per ancillas verò Philosophiam, cæterasque scientias naturales. Et ad 2. dicit quod scientiis aliis Theologia utitur tanquam inferioribus & ancillis, sicut Architectonica utitur subministrantibus. Et rationem dat a. 8. ad 2. quia ratio naturalis, in qua Philosophia aliæ scientiæ fundantur, se habet ad Theologiam, sicut se habet ad fidem (cùm Theologia nitatur articulis fidei, tanquam principis propriis) vel sicut natura ad gratiam, cui subservit: *Cum enim gratia*

non tollat naturam, sed perficiat, oportet quod naturalis ratio subserviat fidei... Unde & Apostolus dicit 2. Cor. 10. In captivitate redigentes omnem intellectum, in obsequium Christi.

37 Idipsum uno ore SS. PP. perorant ad citatum locum Proverbiorum (inquit Elisaldus insignis & Societate Theologus, in libro cui titulus, *Forma vera Religionis*, n. 222.) Eandem doctrinam, sic in generali & sub his terminis, Christiani omnes admittunt, nec aliud possunt; quippe qui & mentes in obsequium fidei captivare jubentur: teneturque proinde humana ratio, non solum legibus famularum, sed etiam servarum, quarum est servire, oblequi, subsequi & regulari per dominam, non ei dominari, nec eam regulare, &c. Hoc licet sub his terminis omnes admittant, ast (ut laudatus Author prosequitur) in praxi multi non curant, & sua in philosophicis primum fundamenta jaciunt, & ex illis post in Theologia decernunt, alterant, ampliant, & cuncta licere putant, modo Philosophia intacta illibataque servetur; cum contra potius esset Philosophia detorquenda excruciantaque, ne iota unum, vel unus apex prateriret à lege.

38 Et quid inde sequi natum est? quod in familiaribus, civitatibus ac provinciis, ubi inverso ordine servi dominis imperant; in iis namque nihil aliud cernere est nisi confusionem, desolationem, insolentiam, divinarumque & humanarum legum subversionem. Ideo ergo Clemens Alexandrinus l. 1. Stromatum, *Sacularem* (inquit) *amplector doctrinam, sed ut juniorem & conservam; scientiam autem tuam (Deus) ut perfectam dominam honoro & colo. Ecce ancilla in manibus tuis, utere ea ut lubet. Et afflixit eam Sara, quod perinde est ac correxit. Et Melchior Canus, l. 9. de locis c. 9. Quoniam ancillas ut vocarent ad arcem, Sapientia misit, admonuere Patres, disciplinas, quas vocant liberales, Theologia subservire debere, non dominari. Curaturum itaque illarum studiosum, ne ancillarum amatoris incitatus, dominam, hoc est, veram Sapientiam negligat. Quin etiam curaturum, ut si Agar Ægyptia Abrahami amplexibus insolens, ejiciatur foras atque exulet, nec sinatur aut Ismael Isaaci simplicitatem irridere, aut Agar Sara bonitatem contemnere. Affligat ancillam domina & corrigat, habeat in manibus, utatur ea ut libitum fuerit; sic enim modesta erit & utilis, qua, cum ei prater modum indulgetur, est etiam perniciofa.*

39 5°. Humana ratio antecedens dogmata Scripturarum & Patrum, est humana ratio sibi relicta. Ast humana ratio sibi relicta, in hoc corrupta naturæ statu adeo erratica est ac malefua, ut nequeant in multis non errare, qui ex ea sola præsumunt moralia dogmata definire. Tum quia, dum homo, de ratione sua nimium præsumens, rationi suæ relinquitur, pronus est ad judicandum secundum maximas Philosophiæ terrestris & animalis, non cælestis & divinæ, seu evangelicæ; cum homines, sibi re-

Tom. 1.

licti, taliter judicare soleant qualiter affecti sunt, juxta illud Philosophi 3. Ethicæ omnium experientiâ notissimum: *Qualis est unusquisque, talis finis videtur ei.* Homo verò sibi relictus; homo est animalis, non spiritualis; homo de terra terrenus, non de cælo cælestis. Terrenis igitur & animalibus, seu concupiscibilibus afficitur tam secundum voluntatem; quam secundum appetitum sensitivum. Fatui itaque ignes terrenorum & animalium affectuum rationem & intellectum sibi relictum facile pertrahunt in scopulos terrenarum & animalium opinionum, quibus tenebras pro lumine accipit, non attendens ad illud Luc. 6. *Vide ne lumen quod in te est tenebra sint.* Facile etiam rectum putat, quod curvum est, juxta illud Prov. 16. *Est via qua videtur homini recta, & novissima ejus ducunt ad mortem.* Facile denique contingit quod Ambrosius ait in Pl. 118. *Multa foveæ, multi scopuli in istius sæculi caligine non videntur, ubi putas solidum esse vel sicum, ibi lubricum est.* Tum quia dum homo, rationi suæ nimium innitens, non satis attendit ad evangelicæ regulas cælestis Philosophiæ, quas Christus proposuit, velut lucernam pedibus nostris, ne in scopulos offendamus, & lumen semitis nostris, ne in tenebris ambulemus; derelinquit eum Deus, ac permittit ductui suo, divinoque eum destituit magisterio, quo destitutus, philosophatur ut Gentilis, non ut Christianus; ut carnalis, non ut spiritualis; ut amator sæculi, non ut amator Dei: sicque incidit in varios errores, putidasque laxitates, quibus Deus convincit superbiam hominis de defectu rationis suæ, ut sic tandem discat de ea non præsumere.

Sed hæc ex dicendis Prolegomeno 2. palpabilius elucescent: ibi namque liquidò ostensus sum ingentem defectum rationis humanæ sibi relicta, in hoc statu naturæ corruptæ, insufficientiamque ejusdem, vel ad ipsas minimas & philosophicæ veritates: multo magis ad veritates summas & divinas, conscientiamque & æternam hominis salutem concernentes; ut proinde necesse sit in multis deficere, qui Christiani hominis institutionem audeat illi committere; deplorandum etiam in modum falli eos qui in tantum tribuunt privatæ rationi suæ (quam non sine magna equivocatione rationem naturalem appellant; cum tamen non sit ab Authore naturæ impressa, toti humano generi ingenta, sapientibusque omnibus probata, per modum signati super nos divini luminis, quæ sola tam est fallere nescia, quam Author ipse naturæ) ut ad istud privatæ rationis suæ, solis ipsis, non sapientioribus probatæ, tribunal continuo appellent, omniaque inde jura, doctrinas omnes expendant; ipsa etiam oracula Scripturarum, Canonum, & SS. Patrum insectant. Iste namque non tam est humanæ rationis usus, quam abusus, seu liberior usus, qui ducit in præcipitium. Ab eo proinde solus non cavet insipiens.

C